

RECENZJA

**rozprawy habilitacyjnej, dorobku artystycznego i dydaktycznego
pana dr. Piotra Franciszka Barszczowskiego**
adiunkta w Katedrze Wzornictwa Wydziału Sztuki
Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie
sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki
wszczętym w dniu 9 czerwca 2023 roku.

Na podstawie art. 221 ust. 4 z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.), zostałem wyznaczony przez Radę Doskonałości Naukowej, na recenzenta komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki pana dr. Piotra Franciszka Barszczowskiego.

W związku z powyższym od habilitanta otrzymałem następujące materiały:

- Wniosek przewodni
- Dane wnioskodawcy
- Kopię dyplomu doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne
- Dokumentację postępowania habilitacyjnego, na którą składają się: autoreferat (także w wersji elektronicznej) oraz wydany przez autora album „THE LAST SUPPER XXI” - poświęcony w całości neowitrazowi o tym tytule. Dokumentacja zawiera wszystkie materiały niezbędne w postępowaniu habilitacyjnym.

Podstawowe informacje o habilitancie

Dr Piotr Barszczowski był uczniem Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Tarnowie. Po jego ukończeniu w 1992 roku podjął sześcioladne studia teologiczne z dwuletnią specjalizacją w zakresie historii sztuki sakralnej. W roku 2006 rozpoczął studia na Wydziale Form Przemysłowych w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie na kierunku Komunikacji Wizualnej. Ukończył je w roku 2008, uzyskując tytuł magistra sztuki. Na tym samym wydziale rozpoczął czteroletnie studia doktoranckie, których zwieńczeniem było opracowanie i wydanie książki pod tytułem: „KRZYŻ - PRAZNAK Encyklopedia wizualna krzyży oraz quasi-krzyży”.

Wskazane dzieło artystyczne to neowitraz pod tytułem: „OSTATNIA WIECZERZA XXI”.

Autor wspomina, iż od wielu lat nosił się z zamiarem stworzenia nowej wersji przedstawienia Ostatniej Wieczerzy. Myślę, że ważną rolę w tym śmiałym, odważnym zamiarze były odbyte studia teologiczne. Dały one wiedzę i świadomość wielkości wyzwania. Historia sztuki sakralnej, jako wybrana specjalizacja pozwoliła poznać kolejne przedstawienia innych artystów, a nie tylko Leonarda da Vinci. Fascynacja tematem oraz determinacja pozwoliły pokonać wątpliwości i obawy związane z poczuciem proporcji względem wielkich mistrzów, których siłą rzeczy habilitant uczyniłby swoimi kolegami. Ważnym argumentem przemawiającym za, były studia artystyczne oraz doświadczenia wyniesione z pracy w firmach reklamowych i poligraficznych. Neowitraz „OSTATNIA WIECZERZA XXI” jest dla jego autora najważniejszym jego dziełem. Jak sam pisze, to *opus magnum*. Jego wyjątkowy stosunek do tego przedsięwzięcia jest zauważalny w szczegółowych opisach powstawania pracy. Niezwykła pracowitość, dociekliwość i kreatywność są nieustannie obecne. W mojej ocenie kluczowym jest pomysł przedstawienia całej sytuacji - radykalnie inny od dotychczasowych kompozycji. Otóż wszystko to zostało przedstawione z lotu ptaka. Jest to śmiała i interesująca decyzja. Sprawia ona widzowi niespodziankę, bo oto raptem ów widz zostaje wciągnięty w rolę obserwatora z wysokości. Nie jest on już zwyczajnym odbiorcą. Działanie artysty powoduje jego „uniesienie”. Widzę w tym pewną grę słów. Zabieg ten można również skojarzyć z obrazem, przekazywanym za pomocą drona. Skojarzenie to jeszcze bardziej uwspółczesnia to przedstawienie, co również może być bliskie zamiarom autora. Dobrym pomysłem było także ułożenie białych sześcianów w formę krzyża. Jest to przemyślane wykorzystanie obranej perspektywy z „lotu ptaka” dzięki której widz dostrzega stół o kształcie krzyża łacińskiego.

Do realizacji projektu habilitant zaprosił statystów. To młodzi ludzie, najczęściej byli uczniowie lub studenci. Długa i żmudna sesja fotograficzna zaowocowała sporą ilością zdjęć, które zostały wykorzystane i znalazły się w kolejnym etapie pracy na komputerze. Praca zawiera wiele intrygujących detali. Są to elementy wplecione w labirynt podłogi - znaki, symbole, kryjące pewne znaczenia, jak również teksty. Na stole znajduje się wiele atrybutów. Z wyboru autora te stare - zostały zamienione na współczesne. Na przykład judaszowa sakiewka - symbol zdrady - stała się kartą kredytową, a piotrowe klucze - zwane kluczami do Nieba - kluczykami z elektronicznym pilotem. Wszystkie te działania orientują widza na tak zwany dzień dzisiejszy, zdominowany przez świat cyfrowy.

Uwypukla to jednocześnie ponadczasowość tej sytuacji, czyli de facto możliwość ciągłego odczytywania jej na nowo. Muszę dodać, że wspomniani statyści również zachowali swój współczesny wygląd. Mam na myśli ubiór, fryzury, rekwizyty typu zegarki i okulary. Mamy w ten sposób do czynienia z Ostatnią Wieczerzą XXI wieku.

Miałem możliwość zapoznania się z opiniami zamieszczonymi w albumie na temat pracy. Były to wypowiedzi krytyków sztuki, teologów i hierarchów kościelnych. Wszystkie one są jednoznacznie pozytywne. W tej sytuacji jest mi trudno napisać coś, co byłoby oryginalne i pozytywne jednocześnie. Nie pozostaje mi nic innego, jak przychylić się do opinii pozostałych recenzentów.

Aktywność ta wyraźnie wykracza poza dydaktyczne ramy. Jestem przekonany, że dr Barszczowski skutecznie zaraża swoją pasją i entuzjazmem.

Podsumowanie

Dr Piotr Barszczowski jest aktywnym projektantem i artystą. Jest w pełni oddany sztuce i dydaktyce. Praca ze studentami jest dla niego niezmiernie ważna. Ze swoją wiedzą, umiejętnościami oraz działalnością organizacyjną to cenny pedagog i dydaktyk dla swojej uczelni. Jego starania o uzyskanie habilitacji są dowodem jego potrzeb w rozwoju i aspiracji. Prestiżowe nagrody oraz zaszczyty potwierdzają jego wysoką pozycję artysty i pedagoga.

Konkluzja recenzji

Po gruntownym zapoznaniu się z dorobkiem projektowym, artystycznym, dydaktycznym i organizacyjnym, przedstawionym autoreferatem oraz dziełem, wskazanym do postępowania habilitacyjnego stwierdzam, że osiągnięcia habilitanta przedstawiają wysoki poziom artystyczny. Popieram starania kandydata o przyznanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Eugeniusz Skorwider

W ten sposób uzyskał tytuł doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki projektowe. W latach 2015-2017 habilitant rozpoczął dodatkowe studia podyplomowe artystyczno-pedagogiczne na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Studia te zakończył pracą dyplomową pod tytułem: „Warsztaty malarstwa i rzeźby w stylu prehistorycznym”.

Piotr Barszczowski, przechodząc różne etapy edukacji, był stale zatrudniony. I tak w latach 1996-1998 pracował jako instruktor w Liceum Plastycznym w Tarnowie. W latach 2009-2019 był nauczycielem w Zespole Szkół Plastycznych w Tarnowie. W roku 2012 został asystentem z Zakładzie Wzornictwa Instytutu Sztuki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. W roku 2014 został zatrudniony jako wykładowca Zakładu Wzornictwa Instytutu Sztuki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. W roku 2018 objął stanowisko adiunkta Zakładu Wzornictwa Instytutu Sztuki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. W następnym roku 2019, został dodatkowo pracownikiem naukowo-dydaktycznym w Katedrze Wzornictwa Wydziału Sztuki Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie.

Aktywność zawodowa Habilitanta wykracza znacznie poza obszary nauki i dydaktyki. Jest szczegółowo zaprezentowana w jego autoreferacie. Istotne jest, iż niemałą część stanowi jego działalność w reklamie. Ma spore doświadczenie w zakresie komunikacji wizualnej. W jego portfolio można znaleźć liczne przykłady z tej dziedziny. Działa jako projektant, fotografik oraz ilustrator. Ma na swoim koncie wiele zrealizowanych projektów identyfikacji wizualnych firm i wydarzeń kulturalnych. Okres od roku 2012 do dziś świadczy o jego wszechstronności w obszarze pedagogicznym. Jako pracownik naukowo-dydaktyczny jest wykładowcą komunikacji wizualnej marketingu i reklamy wizualnej, podstaw poligrafii oraz technik informatycznych.

Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne oraz kursy, szkolenia i stopnie doskonalenia zostały dość szczegółowo opisane przez habilitanta w jego autoreferacie.

Wymienię tylko najważniejsze: mgr teologii (Uniwersytet Papieski w Krakowie, 2003), mgr sztuki (ASP im. Jana Matejki w Krakowie, 2008), dr sztuki (Wydział Form Przemysłowych ASP im. Jana Matejki w Krakowie, 2021).

Praca doktorska powstała na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie pod opieką prof. Jana Nuckowskiego. Jej recenzentami byli prof. Władysław Pluta i prof. Marian Nowiński. Nosi ona tytuł: „KRZYŻ - PRAZNAK” i jest formą encyklopedycznego opracowania. Jak podaje autor, jest to „zbiór krzyży z całego świata, ze wszystkich kultur i poprzez wieki”. Książka zawiera 300 wzorów krzyży, 1000 ilustracji i zdjęć, a także 4000 wariantów stylistycznych krzyży. Powstawała przez lata, z pasją i dbałością o stworzenie przydatnego podręcznika dla grafików projektantów, architektów, historyków, historyków sztuki oraz konserwatorów dzieł sztuki. Autor w swoim projekcie uwzględnił jego stronę praktyczną, pozostawiając szerokie marginesy na ewentualne notatki użytkownika. Życzę, aby książkę udało się wydać drukiem i mogła ona trafić na rynek czytelniczy, zgodnie z intencjami autora.

Neowitraz „OSTATNIA WIECZERZA XXI” to praca, którą znam niestety wyłącznie z reprodukcji. Wyobrażam sobie, że w rzeczywistej skali jej działanie jest znacznie mocniejsze.

Grafika projektowa

W autoreferacie znajdują się strony, na których autor zawarł reprodukcje plakatów i logotypów. Uwagę zwraca logo „Centrum Paderewskiego”. Przedstawia ono uproszczony budynek Centrum, który tworzą klawisze fortepianu. Rozchodzą się one perspektywicznie w kierunku widza. Uważam, że to dobry znak graficzny, który wywołuje właściwe i pozytywne skojarzenia odbiorcy.

Na uwagę zasługuje również plakat NAUKA SZTUKA WIARA. Jest to ciekawa kompozycja typograficzna oparta na grze słów.

Prostota pomysłu dobrze sprawdza się w plakacie JEDNOGROSZÓWKA, który przedstawia mapę Polski utworzoną z jednogroszowych monet. Plakat zachęca do integracji poprzez wspólną zabawę. Intrygująco wyglądają wybrane przez autora plakaty do Festiwalu Muzyki Kameralnej BRAVO MAESTRO. Szczególnie trzy spośród nich są oszczędne kolorystycznie, w zasadzie czarno-białe. Zupełnie inaczej prezentują się plakaty do festiwalu filmowego VITAE VALOR. Są to plakaty wykonane w konwencji reklamowej. Niewątpliwie przydały się w nich doświadczenia habilitanta w zakresie fotografii. Uwagę zwraca zwłaszcza plakat do edycji zatytułowanej „Oblicza konfliktu”- zestaw ostrych narzędzi, takich jak: siekiera, noże, skalpele, tworzących formę serca. Zestawienie to działa mocno i jest jak wizualny oksymoron.

Wśród zaprezentowanych prac grafiki projektowej są również reprodukcje plakatów, które powstały przed doktoratem, to jest przed rokiem 2012. Niestety, ich wielkość nie pozwala na uważne przyjrzenie się im. Udało mi się odnaleźć je w internecie. Dzielą się na takie, które można by zaprezentować w dokumentacji, w wersji powiększonej. Są też takie, które niekoniecznie musiałyby się tam znaleźć. Mam na myśli niektóre prace zbyt dosłowne i mało poruszające. Przyznać muszę, że rozczarowały mnie logotypy. Z autoreferatu dowiedziałem się, iż autor zaprojektował ich naprawdę sporo. Informacja ta podniosła znacznie poziom moich oczekiwań. Te, które zostały zaprezentowane w ilości 160 zajmują jedną czwartą strony autoreferatu. Myślę, że już poświęcenie im choć jednej strony, pozwoliłoby zorientować się widzowi w ich jakości. W tej skali dają jedynie mgliste o niej wyobrażenie. Są po prostu mało czytelne. Szkoda, bo to przecież istotna część twórczości habilitanta.

W dokumentacji znajdują się także liczne reprodukcje neowitrazy, traktowanych przez autora, jak sam pisze, jako druga pasja po komunikacji wizualnej. Reprodukcje są nieco większe niż przykłady z komunikacji wizualnej. Są pewne elementy, które stanowią o rozpoznawalności autora. Niestety, trudno jest ocenić te prace, ponieważ ich jakość i wielkość ograniczają taką możliwość.

Działalność organizacyjna

Piotr Barszczowski to pedagog, opiekun koła naukowego, który entuzjastycznie i z zaangażowaniem dzieli się swoją wiedzą oraz doświadczeniem ze studentami. Studentom tym stara się przekazać jej jak najwięcej w zakresie kultury i sztuki. Organizuje plenery, wycieczki i warsztaty.

